

ОСАДЧИЙ М.О.

студент 4-го курсу 47 групи ВСП Чигиринського технікуму УНУС, м. Чигирин

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ І ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКИХ СУДАХ

- Загальні положення теорії судового доказу застосовуються у галузі господарського судочинства, оскільки відображають принципові аспекти, пов'язані з діяльністю судів по встановленню фактичних обставин, що мають значення для правильного розгляду справи.

- При доказуванні суд і особи, які беруть участь у справі, обґрунтовують обставини предмета доказування, його елементи за допомогою доказів, що допомагають сформулювати новезнання, яке має значення для вирішення справи.

- Доказування в господарському процесі — цілогіко-практична діяльність осіб, які беруть участь у справі.

- Суб'єктами доказування в господарському процесі є суд та особи, що беруть участь у справі; інші особи, які беруть участь у справі, а саме посадові особи та інші працівники підприємств, установ, організацій, державних та інших органів.

Процес доказування, як і вся процесуальна діяльність у цілому, регламентований законом.

Доказування в господарському процесі можна розділити на два види:

1) доказування відносно окремих юридичних фактів;

2) доказування відносно всієї справи. [1, с. 74 -81].

- У процесуальній теорії традиційно під предметом доказування розуміють сукупність фактів, які мають матеріально-правове значення, встановлення яких необхідне для винесення судом законного й обґрунтованого рішення по справі.

- Всю сукупність фактів (обставин), які встановлюються в процесі судового доказування, називають “межею доказування”, що ширше за поняття “предмет доказування”.

- Згідно зі ст. 35 ГПК є три види фактів, які не потребують доказування:
— визнані господарським судом загальновідомими;

- преюдиційні;

- презумпційні.

- Загальновідомість факту може бути визначена господарським судом за наявності двох умов: про факт знає широке коло осіб і він повинен бути відомим складу суду, який розглядає справу.

- Преюдиційний (prejudicialis), тобто такий, що відноситься до попереднього судового рішення, означає визначеність деяких фактів, які не потрібно доказувати знов.

- Преюдиційні факти:
— встановлені рішенням господарського суду під час розгляду однієї справи, факти не доводяться знову при вирішенні інших спорів, в яких беруть участь ті самі сторони;

— вирок суду з кримінальної справи, що набрав законної сили, є обов'язковим для господарського суду при вирішенні спору з питань, чи мали місце певні дії та ким вони вчинені;
 — рішення суду з цивільної справи, що набрало законної сили, є обов'язковим для господарського суду щодо фактів, які встановлені судом і мають значення для вирішення спору.

- Згідно зі ст. 32 ГПК України доказами в господарському процесі є будь-які фактичні дані, на підставі яких господарський суд у визначеному законом порядку встановлює наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги й заперечення сторін, а також інші обставини, які мають значення для правильного вирішення господарського спору.

- Судові докази — поняття, яке поєднує в собі два тісно взаємозв'язаних елементи: фактичні дані як зміст доказів і засоби доказування як процесуальна форма. [2, с. 186 – 193]

- За загальним правилом кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень (ст. 33 ГПК).

- Докази подаються сторонами та іншими учасниками господарського процесу. Але, оскільки суд сам визначає предмет доказування, він має право впливати на обсяг доказування.

- Суд вказує, які обставини позивач повинен довести, навіть якщо він не посилається на цю обставину.

- Якщо сторони, інші особи не виконують обов'язки з подання доказів, господарський суд має право застосувати до них штрафні санкції (п. 5 ст. 83 ГПК) або залишити позов без розгляду у разі невиконання позивачем без поважних причин вимог суду про витребування матеріалів (п. 5 ст. 81 ГПК).

- Закон покладає окремі обов'язки по збору доказів і на суд.

- Згідно зі ст. 38 ГПК, якщо подані сторонами докази є недостатніми, господарський суд зобов'язаний витребувати від підприємств та організацій — незалежно від їх участі у справі — документи й матеріали, необхідні для вирішення.

- Згідно зі ст. 34 ГПК господарський суд приймає тільки ті докази, які мають значення для справи.

- Належність доказів — правова категорія, яка свідчить про взаємозв'язок доказів з обставинами (фактами), які повинні бути встановлені як для вирішення всієї справи, так і для здійснення окремих процесуальних дій.

- Допустимість доказів — це встановлена законодавством вимога, яка обмежує застосування конкретних засобів доказування.

- Згідно з Господарським процесуальним кодексом України встановлені такі засоби доказування: — письмові докази;

- речові докази;

- висновки судових експертів;

- пояснення представників сторін, пояснення інших осіб, які беруть участь в судовому процесі. [4, с. 60 – 64]

- Письмові докази — це предмети, які відображають (віддзеркалюють) відомості, що мають значення для справи, за допомогою доступних для сприйняття їх людиною засобів.

- Господарський суд може провести огляд та дослідження письмових і речових доказів у місці їх знаходження — за умови складності подання цих доказів.

- Згідно зі ст. 39 ГПК за результатами огляду та дослідження складається протокол, який підписується суддею.

- Речовими доказами є предмети, що своїми властивостями свідчать про обставини, які мають значення для правильного вирішення спору (ст. 37 ГПК).

- Речові докази, як і письмові — це певні предмети, різноманітні матеріальні цінності.

- Після вирішення спору речові докази, які знаходяться в господарському суді, повертаються підприємствам та організаціям, від яких їх було одержано, або повертаються стороні, за якою господарський суд визнав право на ці речі (ст. 40 ГПК).

- Учасники господарського процесу мають право (а не обов'язок) пропонувати господарському суду питання, які мають бути роз'яснені судовим експертом.

- Проведення судової експертизи має бути доручено компетентним організаціям чи безпосередньо спеціалістам, які володіють необхідними для цього знаннями.

- Особа, яка проводить судову експертизу, — судовий експерт — користується правами, несе обов'язки та відповідальність, які визначені Законом України “Про судову експертизу”, нормами Господарського процесуального кодексу України, іншими законодавчими актами.

- Висновок судового експерта подається господарському суду в письмовій формі, а копія його надсилається сторонам (ст. 42 ГПК).

- Висновок судового експерта для господарського суду не є обов'язковим і оцінюється господарським судом поряд з іншими доказами за встановленими законодавством правилами.

- Пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь у господарському процесі, поряд з іншими визначаються засобами доказування в господарському процесі.

- Для прийняття рішення суттєве значення мають правильна оцінка доказів, їх об'єктивний розгляд у сукупності.

- Повна та всебічна оцінка господарським судом доказів має важливе значення для винесення законного й обґрунтованого рішення.
- Під оцінкою доказів мається на увазі визначення судом достовірності та сили доказів.
- Достовірний доказ повинен бути отриманий з надійного джерела інформації та якісного процесу формування доказу.
 - Достовірність — це якість доказів, яка характеризується точністю, правильністю відображення обставин, які входять в предмет доказування.
 - Оцінка доказів — це складна процесуальна й інтелектуальна діяльність суду, підпорядкована закону логіки пізнання під впливом правових вимог.
 - Господарський суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному та об'єктивному розгляді в господарському процесі всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом (ст. 43 ГПК).
 - Ніякі докази не мають для господарського суду заздальгідь встановленої сили. [3, с. 64 – 69]

Список використаних джерел:

- 1.Бабенко В.В. Деякі питання доказування в сучасному господарському процесі // Вісник Академії адвокатури. - 2008. - № 2. – С. 74-81.
- 2.Козлов А.С. Актуальні проблеми доказування в господарському процесі //Вісник господарського судочинства. - 2007. - №2. – С. 186-193.
- 3.Руденко М.В. Належність та допустимість доказів в господарському процесі // Вісник Академії адвокатури. - 2008. - № 5. – С. 64-69.
- 4.Щербина В.С. Предмет доказування в господарському процесі // Економічні та соціально-правові аспекти розбудови громадянського суспільства в Україні: Матеріали науково-практичної конференції. – К.: Вісник Академії праці і соціальних відносин, - 2007р., - № 4, - С. 60-64.